

Het recht op zelfdoding

Tijdschrift Vrijmetselarij, 24 september 2021

Hans Wissema

Een van de aardige dingen van het ouder worden is dat je over een langere periode kunt terugkijken naar maatschappelijke ontwikkelingen - voor mij zestig jaar. In die periode hebben mensen steeds meer mogelijkheden gekregen hun eigen keuzen te maken, een vrijheid die moest worden bevochten op orthodoxie en stereotyperingen. Een strijd die vrijmetselaren zal aanspreken want we willen niet alleen onszelf leren kennen maar ook onszelf kunnen zijn.

Ik herinner me de seksuele revolutie van 1964 en de rol van de NVSH, de oprichting van de Rutgersklinieken, condoomautomaten en wat niet al. In de vroege jaren zestig nam ik deel aan een discussie onder leiding van een hoogleraar ethiek over de vraag of seks vóór het huwelijk ethisch aanvaardbaar was.

Let wel, met de partner met wie je vast van plan was te gaan trouwen. De conclusie was dat het beter was dit niet te doen – uit eerbied voor het meisje. Dat zal jongeren van nu als onvoorstelbaar in de oren klinken.

De daaropvolgende strijd voor vrouwenemancipatie, Dolle Mina en het kalmere Man Vrouw Maatschappij, die maakten dat het normaal werd voor getrouwde vrouwen te kunnen werken. In mijn schooltijd moest mijn vader nog een akkoordverklaring tekenen voor het paspoort van mijn moeder. De democratiseringsbeweging voor openheid van bestuur, ondernemingsraden, kiesrecht vanaf 18 jaar. Ik herinner me mijn eerste boek van Gerard van het Reve (zoals hij toen nog heette) wat toen enorm opzien baarde terwijl mijn homo-buren nu de meest gewone zaak van de wereld zijn. De 'baas-in-eigen-buik'-beweging die het recht op abortus gaf.

De strijd voor opvangmogelijkheden voor kinderen. Ik herinner me de schok die ik kreeg toen mijn kleinkinderen al op zeer jonge leeftijd naar de kinderopvang gingen om al snel te ontdekken hoe goed dit was voor de ouders maar vooral voor de kinderen zelf. Weer later de strijd voor euthanasie, waarbij mensen onder steeds iets ruimere voorwaarden het recht kregen hun leven te (laten) beëindigen. Hierbij speelde de Nederlandse Vereniging voor Vrijwillige Euthanasie (NVVE), sinds 2006 De Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levens einde geheten, een bepalende rol. De discussies over de "door de Nederlandse rechtsgeleerde Drion in 1991 voorgestelde hypothetische pil waarmee een (hoog)bejaarde die 'klaar is met leven' op humane wijze een einde aan zijn of haar leven zou kunnen maken op een zelfgekozen tijdstip." (Wikipedia). Die 'Drion-pil' heet nu het laatstewilmiddel en hoewel niemand voorstelt die gewoon op het schap van de supermarkt te leggen, willen veel mensen een dergelijk middel (het is geen pil) op een betrouwbare manier kunnen verkrijgen.

Dit is waar een nieuwe organisatie in wil voorzien, de Coöperatie Laatste Wil (CLW), opgericht in 2013. Deze coöperatie pleit voor het afschaffen van artikel 294, lid 2 Wetboek van Strafrecht dat hulp bij zelfdoding door niet-medici strafbaar stelt. Voor de coöperatie moet levensbeëindiging mogelijk zijn zonder tussenkomst van een beoordelaar en op grond van een persoonlijke afweging. Dat is een juridisch wespennest want hulp bij zelfdoding ligt dichtbij moord. Ook wil je niet dat mensen in een opwelling een eind aan hun leven maken. Het lijkt een beetje op de abortusdiscussie van de jaren zeventig toen werd gesteld dat abortus mogelijk moet zijn op grond van een persoonlijke afweging. En inderdaad, een filmpje van de CLW heet 'baas over eigen sterven', in navolging van het 'baas in eigen buik' van toen. Het filmpje – alleen voor leden - noemt man en paard en geeft afgewogen voorlichting. Op 9 april jl. dienden de CLW en dertig individuele eisers een dagvaarding uit tegen de Staat der Nederlanden over de vraag of de overheid haar burgers een menselijk levens einde in eigen regie mag onthouden. Dat kan een mijlpaal worden.

Euthanasie en zelfdoding zijn belangrijke stappen in de ontwikkeling waarbij mensen de regie over eigen leven in handen mogen nemen. Daarmee zijn we er niet. Veel emancipatietrajecten zijn nog lang niet afgerond en er komen nieuwe bij, bijvoorbeeld de emancipatie van etnische minderheden. Er is voor vrijmetselaren die emancipatie aan het hart gaat nog veel te doen.